

Aan de colleges van burgemeester en wethouders
van de 10 gemeenten in Zuid-Holland Zuid

Dordrecht, 4 juli 2019

INFORMATIEBRIEF

Betreft: Besluitvorming omdenknotitie.

Geachte leden van het college,

Op 4 juli 2019 heeft het Algemeen Bestuur van de Dienst Gezondheid & Jeugd (hierna aangeduid als Algemeen Bestuur) de situatie rondom de jeugdhulp besproken en aan de hand van een reeks van voorstellen en adviezen een aantal (richtinggevende) besluiten genomen. De zogenaamde omdenknotitie is richtinggevend vastgesteld evenals een aantal aanscherpingen van de kaders zowel op inhoudelijk als financieel gebied. In deze brief informeren wij u over deze besluiten en zenden wij u de betreffende stukken toe.

De kern van de besluiten is dat het Algemeen Bestuur vindt dat de problemen nu dienen te worden aangepakt en de maatregelen alvast dienen te worden ingezet, ondanks dat niet alle maatregelen al definitief zijn ingevuld en uitgewerkt. We kunnen het ons niet permitteren langer te wachten.

Op dit moment informeren wij u over dit genomen besluit. Verder in dit proces wordt u uiteraard gevraagd om op verschillende punten een zienswijze in te dienen en besluiten te nemen. Daarnaast gaat een belangrijk deel van deze besluitvorming over lokale regie, sturing en zeggenschap.

De besluiten

1. De uitgaven voor de jeugdhulp in de regio Zuid-Holland Zuid in de periode 2019-2023 terug te brengen tot 100 miljoen euro exclusief indexering.
2. De Serviceorganisatie vragen in september een aangepaste (meerjaren)begroting voor te leggen waarin dit als taakstelling is opgenomen, met als onderbouwing de hier navolgende beslispunten en deze voor zienswijze aan de Raden voor te leggen.
3. De omdenknotitie van VanMontfoort, d.d. 26-04-2019, richtinggevend vast te stellen. De daarbij behorende set van samenhangende maatregelen als geformuleerd in het plan van aanpak, d.d. 26-06-2019, vast te stellen met verdere uitwerking op consequenties en risico's en deze periodiek terug te leggen in het Algemeen Bestuur. Deze set van maatregelen is het vertrekpunt voor meer lokale regie en uitvoering van jeugdhulp.
4. Tot directe uitvoering hiervan, waar het kan al in 2019, over te gaan, waarbij lokale prioritering tussen lokale gemeente, stichting Jeugdteams ZHZ en de SOJ als samenwerkingspartners leidend is en het tijdschema in het plan van aanpak als richtlijn geldt.

5. Een aanjaagteam in te stellen bestaande uit een bestuurlijke delegatie (jeugd en financiën), een vertegenwoordiger uit de SOJ, een vertegenwoordiger van stichting Jeugdteams en een ambtelijke vertegenwoordiging namens de 10 gemeenten, die de gemeenten ondersteunen bij de implementatie en uitvoering van het plan, zorgen voor de uitwisseling tussen de gemeenten en de verschillende niveaus en de resultaten monitoren.
6. De Serviceorganisatie de opdracht geven om de benodigde extra middelen die als investering dienen om het plan mogelijk te maken zo snel mogelijk in beeld te brengen en hiervoor een voorstel voor te bereiden; dit onder de voorwaarde dat er commitment is op punt 1 en punt 3 in samenhang wordt ingezet en de resultaten ervan worden gemonitord en regionaal gedeeld.
7. De Serviceorganisatie onder bestuurlijk opdrachtgeverschap van de eigenaren de opdracht te geven om naar aanleiding van het gestelde onder de punten 3 en 4 een voorstel voor aanpassingen in het solidariteitsmodel voor te bereiden en dit in het derde kwartaal voor te leggen aan het DB en AB.
8. De Serviceorganisatie de opdracht te geven om naar aanleiding van het gestelde onder de punten 3 en 4 de noodzakelijke aanpassingen in uitgangspunten, kaders, verordeningen en overeenkomsten in beeld te brengen en deze aanpassingen in het derde kwartaal voor te leggen aan het DB en het AB, waarna waar nodig de raden voor zienswijzen te vragen en tot eventuele besluitvorming dienaangaande over te gaan.
9. De Nee-tenzij-regeling bij de eerstvolgende mogelijkheid af te schaffen. Dit op voorwaarde dat met de stichting Jeugdteams ZHZ afspraken worden gemaakt over alternatieve maatregelen en de effecten ervan in beeld zijn gebracht.
10. Per direct budgetbewustzijn op te bouwen en neer te leggen bij de Stichting Jeugdteams ZHZ en per 1-7-2020 budgetverantwoordelijkheid te beleggen bij de Stichting Jeugdteams ZHZ op voorwaarde van technische- en praktische uitvoerbaarheid.
11. De Raden middels een Raadsinformatiebrief op de hoogte te stellen van dit besluit.
12. De Raden voor de zomer 2019 uit te nodigen om de besluiten toe te lichten.

Kern van de zaak

De totale begrotingen van gemeenten geven een zorgelijk beeld. De kosten van het sociale domein en alle voorspellingen dienaangaande zijn daar voor een *groot* deel debet aan. De kosten van de jeugdhulp stijgen daarbij blijkens de 1^e Burap 2019 ook nog verder door, waarmee de overschrijdingen ten opzichte van de begroting stijgen. Dit ondanks het opstellen van een (meer) realistische begroting. De 1^e Burap 2019 geeft aan dat bij ongewijzigd beleid 10,2 miljoen extra middelen nodig zijn. Een nadere analyse vindt plaats, reden waarom besluitvorming over de burap is aangehouden. Dit komt in september terug met begrotingswijziging. We zien een grote stijging in de vraag naar jeugdhulp. Het evenwicht tussen het inhoudelijke, maar nooit expliciet gemaakte, adagium 'geen kind tussen wal en schip' en 'binnen budget blijven' is met de wijze waarop de regio het stelsel heeft ingericht niet haalbaar gebleken. Dientengevolge dienen de oorspronkelijke kaders aangescherpt te worden en moeten we – ook in het kader van normalisering en de medicalisering - veel scherper met elkaar bepalen hoe we met die grote vraag omgaan. De middelen die we hebben willen we zo effectief en efficiënt mogelijk inzetten zodat ook in de toekomst de allerkwetsbaarmsten nog op ons kunnen rekenen.

Het Algemeen Bestuur heeft de SOJ de opdracht gegeven een set aan maatregelen voor te stellen waarmee de ambities van de regio op een meer duurzame wijze kunnen worden ingevuld en betaalbaar blijven. Deze set aan maatregelen ligt nu voor, is zeer verschillend van aard en intensiteit, ook in de mate van concreetheid en kent meerdere lagen en meerdere tijdspaden. Visieverschillen en een verschillend vertrekpunt tussen de 10 gemeenten zijn zeer wel denkbaar, wetend dat er niet 1 oplossing is voor het probleem en ook nergens in Nederland evidentie is welke maatregel effectief zal zijn. Dat geeft onzekerheid bij het nemen van de maatregelen, maar geeft tegelijkertijd de opening om juist binnen de verscheidenheid van de gemeenten meer eigen regie te nemen.

De situatie is zo klemmend dat de discussie over- en uitwerking van alle maatregelen (financieel en inhoudelijk) niet kan worden afgewacht. We zijn ervan overtuigd dat de samenhang in het gehele pakket aan maatregelen de sleutel is naar een oplossing voor de problemen, waarbij een nadrukkelijker lokale sturing vereist is. Meer algemene voorzieningen, de mogelijkheid om sneller af te schalen en een beter zicht en een scherpere sturing op de toegang en indicaties zijn daarbij leidend. Dit vooral indien op de 3 niveaus, regio (SOJ), individuele gemeenten en de stichting Jeugdteams ZHZ (sociale teams) maatregelen integraal worden opgepakt. De meer lokale invulling zal verschillen in de inhoud en de snelheid van de uitvoering van de maatregelen tussen gemeenten met zich meebrengen en daarmee – mogelijk ook – een verdere afname van de steun om voor jeugdhulp volledig financieel solidair te zijn.

Het is daarenboven, mede vanwege het effect op de totale begroting van gemeenten, belangrijk aan te sluiten op de stukken en ideeën van de taskforce Financiën vanuit de Drechtsteden. Hierin wordt ook de samenhang met de 3 Decentralisaties meegenomen.

Argumenten

De noodzaak om nu te handelen is hoog ook zonder dat alle elementen van het plan en de maatregelen in alle consequenties helder zijn. Meer lokale sturing geeft zo blijkt uit onderzoek meer grip op de uitgaven voor jeugdhulp. Dat gaan we ook doen met een goede periodieke lokale analyse tussen de 3 samenwerkingspartners.

Het is van het grootste belang dat een regionaal aanjaagteam het gehele proces aanstuurt.

Het hebben van een goede regionale benchmark biedt goede kansen met elkaar op het regioniveau te leren van (in)effectiviteit van de maatregelen. Het in het plan van aanpak opgenomen tijdspad en de tabel van maatregelen zullen goed worden gemonitord, evenals dat de afspraak wordt ingevuld dat jaarlijks een herijking plaatsvindt van de prognose en het tijdspad op basis van de realisatie van het voorgaande jaar.

Het aanscherpen van inhoudelijke kaders en het toevoegen van financiële targets geven richting aan de processen. We moeten met elkaar ook oog hebben voor de randvoorwaarden zodat het opbouwen van de nieuwe verhoudingen ook de aandacht krijgt die het nodig heeft; daarbij valt vooral te denken aan de (extra) inzet van de jeugdprofessionals en de inzet en opbouw van zowel een regionaal aanjaagteam als een lokale projectorganisatie.

Dit vraagt van politiek en bestuur een scherp proces rondom besluitvorming en zienswijzen.

Voorgestelde procedure

Vaststellen van de richting van denken en daar uitvoering aan geven; niet alle maatregelen hoeven door elke gemeente op dezelfde wijze en op hetzelfde moment te worden opgepakt.

Zaken moeten verder worden uitgewerkt en soms ook ervaren d.m.v. pilots of soms zelfs d.m.v. 'het gewoon maar doen'. Dit voegt spanning toe aan de relatie binnen de regio maar kan ook de gewenste ruimte bieden. Met deze spanning moeten we leren omgaan omdat er ook een tijds-klem zit op het starten met de maatregelen zonder dat de effecten vooraf gegeven zijn. De inzet van een regionaal aanjaagteam, verantwoordelijk voor het opvolgen en stimuleren van het gehele proces inclusief het voorstellen van nieuwe afspraken, is daarbij onontbeerlijk.

Kanttekeningen en risico's

Alleen als we gezamenlijk en in samenhang de maatregelen oppakken zullen we effect hebben.

Het feit dat gemeenten de processen anders kunnen invullen kan gevolgen hebben voor de samenwerking en de financiële solidariteit.

De beperkte prijsindexering bij aanbieders van jeugdhulp zet druk op de markt en kan consequenties hebben voor de totale kosten van de jeugdhulp.

Ingrepen en nieuwe maatregelen vanuit de landelijke overheid kunnen effect hebben op het plan en de uitvoering ervan.

Daarnaast kunnen maatregelen ondermijnd worden door escape routes van burgers en aanbieders. Zo kunnen burgers bij strengere lokale toegang hun toevlucht zoeken tot de huisarts en kunnen aanbieders langs alternatieve weg proberen hun omzet veilig te stellen. Hierop zal flankerend beleid geformuleerd moeten worden. Aanbieders kunnen tevens ageren tegen het wegnemen van hun vrijheid zelf te bepalen welk zorg moet worden ingezet.

Proces.

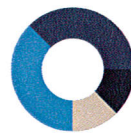
Er is veel discussie geweest met- en input opgehaald bij stakeholders (2 regionale raadssessies, WMO-adviesraden, Ouderplatform en Jeugd- en ervaringen team, aanbieders, Stichting Jeugdteams ZHZ, ambtenaren jeugd en wethouders Jeugd en wethouders Financiën) en aansluiting gezocht bij de Taskforce Financiën in de Drechtsteden.

Bij de bespreking van de omdenknoot in april bleek dat de gedane voorstellen onvoldoende waren uitgewerkt om in het Algemeen Bestuur te worden gebracht. Er is vervolgens twee keer overleg geweest tussen wethouders Jeugd en Financiën en goede afstemming geweest met de Auditcommissie. Deze sessies hebben de sense of urgency in de breedte versterkt en geleid tot de invulling van de voorliggende voorstellen. Op 3 juli was er een regionale raadssessie gepland om over het onderzoek naar de financiële solidariteit van gedachten te wisselen. Gegeven de impact van de voorliggende besluiten in het Algemeen Bestuur van 4 juli '19 is de discussie over de financiële solidariteit in een ander daglicht komen te staan; reden waarom deze geplande bijeenkomst is afgezegd. We hopen dat u daar om bovenstaande redenen begrip voor hebt.

Tevens dient bepaald te worden of en zo ja op welke wijze aanvullend overleg met de Raden wordt gevoerd. De Raden worden d.m.v. een Raadsinformatiebrief op de hoogte gesteld van dit proces maar zullen minimaal via een zienswijze dienen te worden gevraagd de richting van de maatregelen, onderscheiden naar inhoudelijke en financiële kaders, te accorderen.

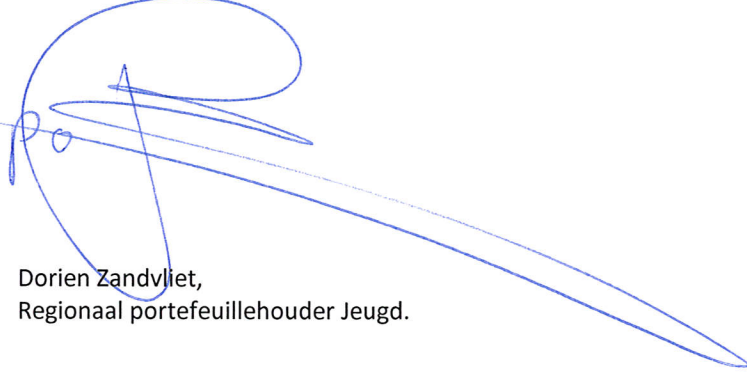
Vervolg.

1. Volgende week vinden 2 sessies plaats met gemeenteraden om de situatie en genomen besluiten toe te lichten en te bespreken.
2. In september neemt het Algemeen Bestuur een aantal aanvullende besluiten zowel gericht op de begrotingswijzigingen als op de aanpassingen in uitgangspunten, kaders, verordeningen en overeenkomsten. Tevens zal een nadere invulling gegeven worden van de maatregelen met consequenties en risico's daarbij in kaart gebracht. (Een en ander wordt gemonitord en jaarlijks herijkt). Afhankelijk van de voorstellen en besluiten worden die dan bij de Raden ingebracht voor zienswijze of voor besluitvorming.
3. Rondom de lokale gesprekken over de zienswijzen zullen wij graag beschikbaar zijn voor informatie en uitleg en daarbij goed luisteren.
4. Het Algemeen Bestuur zal in december de besluiten nemen op basis van de resultaten van de zienswijzen en de gevoerde dialoog.
5. Ook na september en december zal een aantal zaken verder worden uitgewerkt. U wordt over de vorderingen op de hoogte gehouden.
6. De genomen besluiten leiden tot meer lokale prioritering en geven gemeenten veel lokale vrijheid bij het versterken van hun jeugdteam(s), keuzes in zorgvormen, regie op instroom etcetera. Dit leidt daarmee ook tot grotere lokale verschillen. Dit heeft invloed op de financiële solidariteit. In het besluit onder nummer 7 staat dat in het 3^e kwartaal een voorstel wordt gedaan voor aanpassing van het model van financiële solidariteit. De eigenaren, zijnde de gemeenten, zijn daarbij nadrukkelijk opdrachtgever van de SOJ.

Wij verzoeken u deze brief ter informatie aan te bieden aan uw gemeenteraad.
De bijgevoegde stukken kunnen met de lokale raden besproken worden.

Namens het Algemeen Bestuur van de Dienst Gezondheid & Jeugd,

Dorien Zandvliet,
Regionaal portefeuillehouder Jeugd.

Bijlagen: 5

1. Definitief concept plan van aanpak grip op Jeugdhulp (van Montfoort, 26-04-2019)
2. Paragraaf omdenknotitie Rijksbijdragen en kosten
3. Bijlage 3 bij aanbieding AB omdenknotitie (vertaling maatregelen van Montfoort, zie 1)
4. Projectblad maatregel budgetverantwoordelijkheid jeugdteams
5. Plan van aanpak behorend bij omdenknotitie definitief (SOJ, 26-04-2019)